

KULTURUTSKOTTETS BETÄNKANDE 20/2006 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om ändring av lagen om grundläggande utbildning

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 25 oktober 2006 en proposition med förslag till lag om ändring av lagen om grundläggande utbildning (RP 215/2006 rd) till kulturutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- direktör Eeva-Riitta Pirhonen, undervisningsministeriet
- programdirektör Seppo Niemelä, justitieministeriet

- undervisningsråd Jorma Kauppinen, Utbildningsstyrelsen
- sakkunnig Esa Iivonen, Mannerheims Barnskyddsförbund
- sakkunnig Juha Henriksson, Finlands Kommunförbund
- generalsekreterare Juha Makkonen, Finlands Gymnasistförbund rf
- ombudsman Pirjo Somerkivi, Finlands föräldraförbund rf
- sakkunnig Riitta Sarras, Undervisningssektorns Fackorganisation rf.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att det i lagen om grundläggande utbildning tas in en bestämmelse om elevkår. Den nya bestämmelsen ska stärka elevkårs-

verksamheten och ange elevkårernas uppgifter på en allmän nivå.

Lagen avses träda i kraft den 1 augusti 2007.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmän motivering

Syftet med propositionen är att göra eleverna i grundskolan till aktivare deltagare. Den föreslagna lagen stärker elevkårsverksamhetens roll när det gäller att öka elevernas delaktighet, påverkansmöjligheter och möjligheter att bli hörda. Förslaget fullföljer de i politikprogrammet

för medborgarinflytande uppställda målen att utveckla skolan och läroanstalterna så att de formar eleverna till aktiva och demokratiska medborgare.

Här i Finland är vi med fog bekymrade över elevernas bristande intresse för folkrörelser och andra instrument för medverkan. Studien Civics

— Ung i demokratin (2000) t.ex. avslöjar att unga som går ut grundskolan i vårt land är insatta i samhällsfrågor men passiva. I inget annat land är ungdomar i samma ålder lika ointresserade av samhälleliga aktiviteter. De sitter inne med de grundläggande kunskaper som krävs för ett aktivt medborgarskap, men saknar de färdigheter och attityder som en aktiv medborgare behöver.

Det har också ansetts att det brister i elevernas påverkansmöjligheter och elevinflytandet i skolorna. På många håll har röster höjts för att eleverna i större utsträckning bör få ta del i gemensamma ärenden. Det har kunnat påvisas att erfarenhet av delaktighet under skoltiden korrelerar med ett aktivt medborgarskap i vuxen ålder.

I grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen poängteras elevernas medverkan och medinflytande inte minst när det gäller undervisningen i samhällslära. Grunderna för den rikstäckande läroplanen förutsätter att det av de lokala läroplanerna framgår hur temaområdet "Deltagande, demokrati och entreprenörskap" kommer att läggas upp i skolorna. Skolans lärmiljö och verksamhetsformer ska, som det står i grunderna, stödja elevens utveckling till en självständig, företagsam, målmedveten, samarbetskunnig och aktiv medborgare och stödja eleven i att bilda sig en realistisk bild av sina möjligheter att påverka.

Utskottet instämmer i det en av de utfrågade experterna påpekade, nämligen att man lär sig medverkan genom medverkan. Personliga erfarenheter av medverkan i ungdomen är den mest plausibla förklaringen till aktiviteter i vuxen åldern. Elevkårerna har vid sidan av uppmuntran hemifrån och organisationsverksamhet spelat en avgörande roll då det gällt att få unga att utvecklas till samhällsdugliga medborgare och kommer också fortsatt att göra det. Skolans uppgift är att bibringa färdigheter för ett aktivt medborgarskap såsom att kunna och ha mod att uttrycka sig, även på fler än ett sätt, diskutera syftet med en verksamhet och delta i den offentliga debatten, överlägga i konstruktiv anda och i samråd försöka komma fram till acceptabla lösningar

samt lösa konflikter utan våld och godkänna olikheter. Elevkåren kan hjälpa till att utveckla dessa färdigheter.

Utskottet menar att den grundläggande undervisningen är den enda tid då man kan försäkra sig om att alla i samma ålderklass får de kunskaper och färdigheter som en medborgare behöver. I annat fall uppstår en ojämlig fördelning i medborgarnas aktivitet.

Satsningarna på elevkårsverksamhet har fått en gynnsam start under regeringens politikprogram för medborgarinflytande, och utskottet ser det angeläget att utbildningsförvaltningen fortsätter med dem men med utvidgning till en engagerande skolkultur. Elevkårsarbetet bör i mån av möjlighet fås att bli ett naturligt och vitalt inslag i skolornas vardag och bidra till utvecklingen till ett aktivt medborgarskap.

Regeringen utgår i sin proposition från att elevkårerna inte är obligatoriska. Utskottet accepterar förslaget men vill samtidigt understryka att det i praktiken bör finnas beredskap att ändra på attityder och beteenden. Skolorna bör försöka bli lyssnande, inspirerande och engagerande verksamhetsmiljöer. I en sådan miljö har eleverna en chans att öva sig att ta ansvar. Elevkårerna är ett redskap för att öka elevernas delaktighet och aktivitet. Därför är det viktigt att så många skolor som möjligt väljer att ha en elevkår, understryker utskottet.

Detaljmotivering

47 a §. Det är viktigt att elever i skolor utan elevråd ges möjlighet att bli hörda i saker som gäller dem. Därför föreslår utskottet att paragrafen kompletteras med ett nytt 3 mom.

Förslag till beslut

Med stöd av det ovan anförda föreslår kulturutskottet

att lagförslaget godkänns enligt propositionen men 47 a § med följande ändring:

47 a §

Elevkår

(1 och 2 mom. som i RP)

Om utbildningsanordnaren inte ordnar i 1 och 2 mom. avsedd elevkårsverksamhet, skall ut-

bildningsanordnaren på annat sätt se till att eleverna ges möjlighet att uttala sig om elevgemensamma frågor med anknytning till den skola eller annan verksamhetsenhet de går i.

Helsingfors den 1 februari 2007

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Kaarina Dromberg /saml
medl. Esko Ahonen /cent
Hanna-Leena Hemming /saml (delvis)
Sinikka Hurskainen /sd
Tuomo Hänninen /cent
Tatja Karvonen /cent

Rauno Kettunen /cent
Minna Lintonen /sd
Kirsi Ojansuu /gröna
Seppo Särkiniemi /cent
Marja Tiura /saml
Jutta Urpilainen /sd
Unto Valpas /vänst.

Sekreterare var

utskottsråd Marjo Hakkila.